

200803886-22
KV/EMB 315



Norges vassdrags- og energidirektorat
Middelthunsgt 29
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

POSTADRESSE
Statkraft Energi AS
Postboks 200 Lilleaker
0216 Oslo

BESØKSADRESSE
Lilleakerveien 6
0283 Oslo

Att.: Eilif Brodtkorp

SENTRALBORD
24 06 70 00

DERES REF./DATO:
NVE 201103966-2

VÅR REF.:
201002024-7

STED/DATO:
Oslo, 10.11.2011

TELEFAKS:
24 06 70 01

INTERNETT
www.statkraft.no

E-POST:
post@statkraft.com

ORG. NR.: NO-987 059 729

KOMMENTAR TIL KRAV OM REVISJON AV KONSESJONSVILKÅR FOR UTBYGGINGEN AV FOLLA- VINDØLA (TROLLHEIM KRAFTVERK)

Vi viser til Deres brev av 10.08.2011 der De ber om kommentarer til konkrete forhold som er tatt opp i kravbrev fra Surnadal og Rindal kommuner om revisjon av konsesjonsvilkår for statsregulering av Folla- Vindølavassdragene gitt ved kgl.res 21.12.1962.

Vi er dessuten bedt om å svare på eller ta stilling til følgende:

- ✓ Gi en oversikt over hva som finnes av relevant dokumentasjon om kravene som stilles
- ✓ På hvilke områder det eventuelt kan være behov for ytterligere utredninger /dokumentasjon
- ✓ Status for arbeidet med å vurdere opprustings og utvidelsesmuligheter (O/U) og eventuelt gode løsninger knyttet til revisjonskravene

Innledningsvis vil vi knytte noen kommentarer til revisjonsprosessen.

Statkraft mener at arbeidet med revisjon av vilkår er viktig, og vil bidra til at dette arbeidet skal bli så rasjonelt og formålstjenlig som mulig. Dette forutsetter imidlertid at de krav som vi skal forholde oss til er relevante og innenfor revisjonsinstituttet. At vi skal bidra med å fremskaffe relevant dokumentasjon om sentrale og relevante krav mener vi er selvsagt, men det må skje på et stadium i prosessen da vi er omforent om hva som er de reelle kravene.

Slik vi tolker lovforarbeidene til revisjonsinstituttet Ot prp nr 50 (1991-92) er det ikke konsesjonæren som skal begrunne kravene. Det er den som krever revisjon som skal redegjøre for kravene i tilstrekkelig grad til at NVE kan ta stilling til om revisjon skal åpnes. Denne tolkningen støttes av NVEs eget forslag til retningslinjer for revisjonsarbeidet. Sitat:

"De krav som fremmes må være ryddige, klare og innenfor revisjonsinstituttet. NVE vurderer om dette er tilfelle for de enkelte krav som fremmes. Dersom kravene fremstår som uryddige, uklare, utenfor revisjonsreglene eller for øvrig trenger endringer eller utdypninger, vil NVE sende kravene tilbake til kravstiller som må foreta de nødvendige endringer."

Så lenge NVE ikke har tatt stilling til kravenes relevans, og det så langt ikke er fattet vedtak om revisjonsåpning, finner vi det lite hensiktsmessig at vi skal fremskaffe en oversikt over relevant dokumentasjon om alle de krav som stilles. Da vi fortsatt er i en avklaringsfase vil vi i denne omgang begrense våre kommentarer når det gjelder hvilke områder det kan være behov for ytterligere utredninger/dokumentasjon. På noen områder hvor det ut fra vår oppfatning er innlysende med behov for utredninger har vi gitt våre foreløpige kommentarer.

Når det er tilstrekkelig avklart hvilke krav som er relevante innenfor revisjonsinstituttet vil vi komme med utfyllende kommentarer om hvor vi ser et behov for ytterligere utredninger. Dette mener vi for øvrig er forhold som Statkraft i henhold til retningslinjene skal fremme gjennom revisjonsdokumentet. Tilsvarende gjelder for eventuelle O/U-prosjekter knyttet til revisjonskravene.

I det følgende er Statkrafts kommentar til det innsendte kravdokument:

Kravstillers høyeste prioriteter

- Det kreves et 5-års prøvereglement og etablering av et miljøfaglig manøvreringsråd for Trollheim kraftverk. Rådet skal bistå regulanten for å oppnå mer årstids- og miljøtilpassede kjørestrategier for kraftverket. Derved skal erfaringsgrunnlaget for bærekraftig drift med hensyn til miljø styrkes.
- For å fastlegge prøvereglementets innhold kreves nærmere hydroøkologiske tiltaksanalyser og ekspertvurderinger. Det kreves seks prioriterte tiltak.

Til første kulepunkt: Kravstiller viser her til standardvilkår nr 14 Manøvreringsreglement mv, og har referanse til manøvreringsråd og prøvereglement i Alta som et godt eksempel. Det har imidlertid ikke vært noen revisjon av vilkår i Alta ennå. Prøvereglement er en ordning myndighetene bestemmer skal gjelde inntil et fast manøvreringsreglement blir endelig utformet. I Alta tok det lang tid, og flere prøvereglement, før myndighetene fastsatte et endelig reglement i 2010, og det er dette reglementet som blir gjenstand for revisjon når den tid kommer. I Trollheim kraftverk har det vært endelig reglement i 30 år. Et krav om å innføre prøvereglement nå mener vi ikke er relevant ved revisjon av vilkår. Vi mener derfor at dette kravet må avvises av NVE.

Å innføre et manøvreringsråd mener vi vil bidra til uklare ansvarsforhold knyttet til reguleringen, og Statkraft er derfor svært skeptisk til innføring av et fast manøvreringsråd. Vi mener derfor denne delen av kravet også må avvises av NVE.

Til andre kulepunkt: Da vi mener kravet om prøvereglement ikke er relevant, mener vi også at krav om tiltak for å fastsette prøvereglement må avvises av NVE. Når det er sagt er det noe uklart for oss hva som menes med nærmere hydroøkologiske tiltaksanalyser og ekspertvurderinger.

Kravstiller har listet opp seks prioriterte tiltak som kreves gjennomført. Om dette er ment å sees i sammenheng med et prøvereglement er noe usikkert, men vi velger i det følgende å kommentere de seks prioriterte tiltakene som selvstendige krav. Flere av disse mener vi er relevante som grunnlag for å åpne en revisjon.

Krav nr 1: Miljøbasert vannføring oppstrøms Trollheim kraftverk som sikrer større vanddekt areal og bedre laksehabitat i restvassdraget fra Rinna og ned til kraftverket.

To alternativer: a) kontinuerlig slipp; b) Adaptivt, etter behov for å sikre tilstrekkelig vanddekt arealer i restvassdraget

Kravet forutsetter et vannslipp fra takrenne til Rinna. Ved innføring av et slikt krav vil vi få en reduksjon i dagens fornybare produksjon i Trollheim kraftverk. Hvor mye vet vi ikke i dag fordi kravet ikke er kvantifisert eller spesifisert utover at det skal være miljøbasert. Bakgrunnen for kravet er et ønske om å øke lakseproduksjon i vassdraget fra Rinna til utløpet av Trollheim kraftverk.

Mesteparten av yngelproduksjonen av laks i Surna foregår i dag oppstrøms kraftverket, noe som viser at gytefisken passerer kraftverket på sin vandring, og at yngelen klarer seg. Kravstiller ønsker imidlertid at forholdene for laks og sjøaure skal bli bedre.

Surna er et nasjonalt laksevassdrag, og ut fra intensjonen med nasjonale laksevassdrag om å verne om villaksens oppvekstområder, forutsetter vi at det er hensynet til fisken som skal vektlegges. Statkraft sin oppfatning er at kravet om bedre laksehabitat i vassdraget oppstrøms Trollheimkraftverk er et krav som er relevant å vurdere nærmere i revisjonen. Statkraft vil bidra til utredninger om ulike tiltak for å sikre større vanddekt areal fra Rinna og ned til kraftverket. Utfordringen blir å avgjøre hvor mye vann som er nødvendig, til hvilke tidspunkt det er nødvendig, og at dette blir sett i sammenheng med andre mulige tiltak. Her blir det behov for nærmere vurderinger.

Krav nr 2: Miljøbasert vannføring nedstrøms Trollheim kraftverk med sesongtilpasninger. Muligheter for selektiv tapping fra Follsjø mht vanntemperatur.

Dette er et krav som trenger nærmere avklaringer. Hvis en med miljøbasert vannføring med sesongtilpasning mener større fleksibilitet i kjøringen av kraftverket, blant annet for å redusere vannføringen om vinteren, vil det kunne oppstå problemer i forhold til dagens minstevannføringskrav. En forutsetning for erstatningsskjønnet i forhold til grunneierne, er at minste vannføring nedstrøms Trollheim kraftverk er 15 m³/s hele året. Fra 15 oktober til 15 mai har vi tillatelses til å gå ned til 5 m³/s dersom driftsfeil oppstår. Skjønnsforutsetningen er av privatrettslig karakter og derved ikke en del av revisjonen.

Muligheter for selektiv tapping fra Follsjø mht vanntemperatur krever nærmere utredninger, både med hensyn til teknisk utforming, men også i forhold til forventet effekt. Det hevdes at temperatur er avgjørende for smoltproduksjonen nedstrøms Trollheim. Om dette er den viktigste flaskehalsen for smoltproduksjonen i denne delen av elva mener vi imidlertid må klargjøres nærmere før det tas stilling til hvilke tiltak som bør iverksettes.

Krav nr 3: Bestemmelser om moderat avtrapping av vannføring for å unngå brå vannstandsendringer.

Dette kravet mener vi allerede er imøtekommet ved at det nå gjennomføres en nedkjøring av kraftverket etter fiskefaglige anbefalinger fra forskningsmiljøene som arbeider innenfor dette feltet.

Ved tekniske feil blir sikkerhet prioritert, og ved slike forhold kan det være utfordring å oppnå moderat avtrapping av vannføringen. For å unngå at vannføringen blir uforholdsmessig liten i elva ved eventuelle tekniske feil, er det nå satt i drift et nytt omløpssystem som automatisk åpnes og sikrer minstevannføring i elva.

Krav nr 4: Flomløpsskjøtsel og biotopjusteringer i elveløp, - herunder lage en kombinert handlingsplan.

Dette er forhold som dekkes innenfor standard naturforvaltningsvilkår, samt dagens konsesjonskrav om å opprettholde flomavledningskapasiteten i vassdraget. Statkraft mener biotopjusteringer for å bedre leveforholdene for laksen bør kunne vurderes, men vil peke på at det pr i dag ikke foreligger anbefalinger om denne type tiltak etter gjennomførte fiskebiologiske undersøkelser.

"Plan for skjøtsel og overvåking av vegetasjon og grusøyrer i Surna" er under gjennomføring. Tiltakene er planlagt gjennomført i perioden 2010-2012. Det er ønskelig å kunne se disse tiltakene i sammenheng med eventuelle biotopjusterende tiltak, men vi ser ikke behov for en ny kombinert handlingsplan.

Krav nr 5: Flytting av tidsrom for årlig teknisk revisjon av kraftstasjon fra vår til høst.

Bakgrunnen for kravet er forventninger om at vannføringen fra kraftstasjonen skal komme i tillegg til smelteflommen om våren, og derved ha positiv betydning for smoltutvandringen. Mulighetene til og betydningen av dette må vurderes nærmere, og blant annet ses i sammenheng av de løsninger som velges i forhold til øvrige krav i vilkårsrevisjonen.

Krav nr 6: Magasinmanøvrering: Tidsvindu hvor skogeiere kan avtale tømmerfløting på Gråsjøen.

Bakgrunnen for kravet er uklart. Kravet bør imidlertid NVE avvise, prinsipielt på grunn av sin privatrettslige karakter.

ØVRIGE KRAV.

Fra kravstiller forventes det at standardvilkår innføres ved eventuell revisjon av vilkårene. Dette er også vår forventning, og disse kravene kan etter Statkrafts mening unntas spesiell behandling i vilkårsrevisjonen, og heller behandles løpende på linje med andre konsesjonsvilkår. Vi vil likevel gi noen kommentarer knyttet til disse. Kravene er i *kursiv*.

Landskapsmessige forhold

Krav: At NVE og regulanten holder jevnlig tilsyn og at blant annet oppfølging/rens av takrennas inntak og vannveier skjer. Gjelder også merking av is.
Dette følges opp av de eksterne og interne tilsyn som allerede er etablert på dette området.

Naturforvaltning

Kravene i listen som fremlegges kan dekkes av standard naturforvaltningsvilkår.

Kulturminner.

NVE oppfordres til å varsle Riksantikvaren om at vilkårsrevisjonen er i gang for Trollheim KV

Ingen kommentar

Forurensning mm

At kravet om opprettholdelse av minimumsvannføring oppstrøms kraftverket innfris for også å bedre vassdragets resipientkapasitet og til enhver tid sikre god vannkvalitet i samsvar med vannforskriften.

Her kreves en avklaring i forhold til prinsippet om at forurensner betaler.

Ferdsel mm

Regulanten oppfordres til å tilrettelegge for bruk av båt til rekreasjonsaktiviteter i både Follsjø og Gråsjømagasinet og samtidig tilse at nødvendige sikkerhetstiltak og varsler ivaretas for allmennhetens tilgang og beste, blant annet med hensyn på usikker is i magasinene.

Dette er et krav Statkraft mener bør kunne løses på en grei måte innenfor standardvilkårene.

Terskler mm

Integrering av ønskede biotopjusteringer med skjøtselsplanen for øring og begroing.

Se kommentar under krav nr 4

Hydrologiske observasjoner mm

At den ønskede hydrologiske observasjonsstasjonen etableres og at data den samler inn blir gjort tilgjengelig for vertskommunene og allmennheten.

At eventuelle klimabetingede endringer i feltenes tilsig observeres og registreres.

Avklares i forhold til standardvilkår

Etterundersøkelser.

Videreføring av igangværende undersøkelser og overvåkning rettet mot kunnskapsbaserte tiltak som kan styrke stammen av laks og sjøare i Surnavassdraget, og oppnå elvas gytebestandsmål.

Det er iverksatt undersøkelser i henhold til dagens vilkår fra Direktoratet for naturforvaltning som NINA utfører på oppdrag fra Statkraft. Undersøkelsene skal avsluttes med rapport i 2015, og framtidige undersøkelser forventes dekket av standardvilkårene.

Statkraft ser fram til en videre avklaring av de relevante kravene knyttet til revisjon av vilkårene for Folla-Vindølakonsesjonen, og vil bidra til en konstruktiv prosess om de ulike tiltak som myndighetene krever utredet.

Med vennlig hilsen
for Statkraft Energi AS



Rune Bredo Johansen
Produksjonssjef



Vegard Pettersen
Seksjonsleder

Kopi:

Surnadal kommune, 6650 SURNADAL

Rindal kommune, 6657 RINDAL